

deEinder

# Jaarverslag '15

Stichting de Einder



The logo for deEinder, featuring the text 'deEinder' in a white serif font on a solid blue rectangular background.

**Stichting de Einder** *Steun bij een humane dood in eigen regie*



**Postbus 9, 5050 AA Goirle**  
**www.deeinder.nl**

Voor hulpvragen **begeleiding@deeinder.nl**  
Voor andere vragen **info@deeinder.nl**



## Inhoud

1. Een korte terugblik met het oog op vooruit	4
2. Samenstelling bestuur en adviseurs	6
3. Overleg bestuur, counselors en adviseurs	7
4. Counselors en consulenten	7
5. Financiën en jaarrekening 2015	7
6. Juridische zaken	12
7. Lidmaatschappen en contacten	13
8. Informatievoorziening	13
9. Stroomlijning hulpzoekers naar consulenten	14

## 1. Een korte terugblik met het oog op vooruit

In de eerste helft van 2015 is veel aandacht besteed aan het inventariseren van wat de hulpvragers die bij De Einder aankloppen - en in voorkomend geval ook hun dierbaren - van onze consulenten verwachten waar het betreft de tegenover hen in acht te nemen zorgvuldigheid. Dit heeft aanleiding gegeven tot het redigeren van zorgvuldigheidsnormen die wij in het laatste kwartaal van 2015 via publicatie op onze website extern toegankelijk hebben gemaakt.

Het introduceren van zorgvuldigheidsnormen heeft in september 2015 aanleiding gevormd tot een breuk met een aantal van onze counselors, met als gevolg dat De Einder in het laatste kwartaal 2015 met een equipe van drie in plaats van zes consulenten heeft geopereerd. Doordat het aantal mensen dat zich voor voorlichting en begeleiding tot De Einder wendt, steeds verder toeneemt, is opleiding van nieuwe consulenten tot speerpunt van het beleid van het bestuur voor het jaar 2016 gemaakt.

Het streven is om hulpvragers uit een pool van circa acht consulenten te kunnen doorverwijzen. De eerste helft van 2016 wijst uit dat die doelstelling tegen het einde van het jaar 2016 grotendeels zal worden gehaald.

Eind 2015 heeft De Einder een team van adviseurs aan zich kunnen binden waardoor onze Stichting, meer nog dan voorheen, tijd en middelen kan vrijmaken om haar doelstelling te realiseren: informatie en morele steun verstrekken aan mensen die – in een verre of nabije toekomst - een humane dood in eigen regie wensen te bewerkstelligen.

Het is de steun van onze donateurs die het ons mogelijk maakt om ook van betekenis te zijn voor een door de adviescommissie Schnabel vergeten groep: diegenen die, zonder dat er reeds van een opeenstapeling van ouderdomsklachten sprake is, lijden aan het leven dan wel zich er zorgen over maken dat hun laatste levensfase daardoor dreigt te worden getekend.

Waarin De Einder tot dusverre een unieke plaats inneemt, is dat zij daadwerkelijk ook van betekenis is voor mensen die het louter om 'geruststelling' is te doen: geruststelling dat mocht onverhoopt het moment aanbreken dat 'geleden wordt aan het leven', zij over een veilig middel kunnen beschikken om aan dat lijden te ontkomen.

Vanuit die invalshoek is De Einder in 2016 lid geworden van de NVVE (Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde) en van de CLW (Coöperatie Laatste Wil). Samen met deze twee organisaties zal De Einder zich in 2016 en volgende jaren mede op een betere en zo mogelijk in de wet verankerde toegankelijkheid van de Levenseindepil focussen. Talloze hulpvragen die De Einder ontvangt, wijzen immers uit dat veel lijden kan worden vermeden wanneer degene die dat wenst, de Levenseindepil tot zijn of haar gereedschapskistje kan laten behoren.

U leest het: de doelstellingen van De Einder die met zelfbeschikking verband houden, worden steeds ambitieuzer.

Het bestuur

## 2. Samenstelling bestuur en adviseurs

De opstelling van enkele counselors is er mede debet aan geweest dat onze voorzitter Dick van den Brink en onze penningmeester Jan van Hulzen in 2015 hun werkzaamheden voor De Einder hebben beëindigd. Vele jaren hebben zij zich voor onze Stichting ingezet en getracht versplintering van bestuur en counselors tegen te gaan. Hun aanmoedigende woorden om het gedachtengoed van De Einder overeind te houden, zullen wij ter harte blijven nemen.

Ingrid van de Maat, registeraccountant, die voorheen Jan van Hulzen terzijde stond, is hem als penningmeester opgevolgd. Henriëtte Pennings, office manager, die in het verleden bestuurslid is geweest, is opnieuw tot het bestuur toegetreden. Miriam De Bontridder, portefeuillehouder juridische zaken, is tevens secretaris geworden. Een en ander impliceert dat in 2015 het bestuur, evenals voorgaande jaren, uit drie bestuursleden heeft bestaan.

In 2015 zijn drie waardevolle adviseurs tot De Einder toegetreden die elk op het gebied van hun professie hun sporen hebben verdiend. Evenals de leden van het bestuur zetten zij hun diensten in als vrijwilliger.

Janneke Tichelaar, bedrijfseconoom en voormalig ondernemer, adviseert het bestuur op het terrein van marketing, communicatie en fondsenwerving. Zij heeft vele jaren de directie gevormd van een door haar opgericht bedrijf dat zich als een van de eerste in Nederland op de bouw van websites heeft toegelegd, meestal in opdracht van algemeen nut beogende instellingen (ANBI's). Haar taak in 2015 heeft bestaan uit het inventariseren van de benodigde informatie om in 2016 een nieuwe website voor De Einder de lucht in te laten gaan.

Dineke Leliefeld is casemanager ter stroomlijning van de binnenkomende hulpverzoeken geworden. Als voormalig voorzitter van de Stichting Vrijwillig Leven (SVL) wier fondsen in 2015 in de Levenseindekliniek zijn opgegaan, tevens gepensioneerd arts, levert zij een belangrijke bijdrage aan het benoemen en helder krijgen van de hulpvragen. Zij ziet erop toe dat aan elk hulpverzoek een adequaat vervolg wordt gegeven.

Catharina Vasterling staat het bestuur terzijde in de hoedanigheid van adviseur consulentenzaken die over de professionaliteit van onze consulenten waakt. Als bestuurslid van de door Boudewijn Chabot opgerichte Stichting Waardig Levenseinde (SWL), tevens andragoloog en geregistreerd praktiserend psychotherapeut, is zij goed bekend met de problematiek van 'lijden aan het leven'.

### 3. Overleg bestuur, counselors en adviseurs

Het bestuur is in 2015 met meer dan de gebruikelijke regelmaat samengekomen, in de eerste helft van het jaar enkele keren met de counselors erbij en in de tweede helft van het jaar met de adviseurs erbij.

De besprekingen met de counselors stonden voor een belangrijk deel in het teken van het herformuleren van de verhoudingen tussen bestuur en counselors, terwijl de besprekingen met de adviseurs met name gericht waren op het plaveien van de weg naar een Einder die niet door spanningen tussen bestuur en counselors vleugellam wordt gelegd.

### 4. Counselors en consulenten<sup>1</sup>

De zes counselors die aan het eind van 2014 nog actief waren, zijn in dezelfde samenstelling ook in de eerste drie kwartalen van 2015 voor De Einder actief geweest. Het vierde kwartaal 2015 beschikte De Einder over drie consulenten om hulpzoekers naar door te verwijzen. Aan hun enorme inzet en door overwerk te leveren, heeft De Einder het te danken dat geen hulpzoekers in de kou zijn blijven staan.

### 5. Financiën en jaarrekening 2015

Financieel ligt De Einder op planning. Het aantal donateurs per 31 december 2015 bedroeg 992. De gemiddelde donatie per donateur is flink gestegen van gemiddeld € 62 per donateur ten opzichte van € 33 per donateur in 2014.

De presentatie van de jaarcijfers is enigszins gewijzigd, waardoor de uitgaven van De Einder meer inzichtelijk worden gemaakt en er tevens aansluiting is met de ANBI-regeling.

---

1 Tot september 2015 werd doorverwezen naar 'counselors'; vanaf september 2015 noemen onze hulpverleners zich 'consulenten'.

## 5.1 Staat van baten en lasten over 2015 (in euro's)

Onderstaand treft u de staat van baten en lasten aan over 2015 met de vergelijking ten opzichte van 2014.

	2015	2014
<b>Baten</b>		
Donaties en giften	61.736	36.562
Overige opbrengsten	9.049	10.988
<b>Som der baten</b>	<b>70.785</b>	<b>47.550</b>
<b>Lasten</b>		
<b>Besteed aan doelstellingen</b>		
Informatiematerialen	12.162	15.057
Vrijwilligers	2.660	3.180
Speciale projecten	0	4.616
Consulenten	27.888	11.763
Juridische kosten	0	14.851
	42.710	49.467
<b>Besteed aan werving</b>		
PR en communicatie	4.308	7.306
Advieskosten	1.307	35.386
	5.615	42.692
<b>Kosten beheer en administratie</b>		
Bestuur	4.818	5.553
Overige kosten	1.989	2.747
	6.807	8.300
<b>Som der lasten</b>	<b>55.132</b>	<b>100.459</b>
<b>Resultaat</b>	<b>15.653</b>	<b>-52.909</b>



## 5.2 Toelichting bij de staat van baten en lasten

### **Baten**

De opbrengsten uit donaties en legaten bedroegen totaal € 61.736 ten opzichte van € 36.562 in 2014. In de toekomst wordt gestreefd om de inkomsten uit erfenissen en legaten apart te presenteren. Hiertoe zijn in 2016 enige aanpassingen in de boekhouding aangebracht.

De overige opbrengsten zijn enigszins gedaald. Er is minder vergoeding voor informatie-materialen ontvangen. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat steeds meer mensen de informatie downloaden van de website. Daarnaast zijn de rentebaten gedaald als gevolg van de verder dalende rentepercentages op de kapitaalmarkt.

### **Lasten**

#### ***Besteed aan doelstelling***

Deze kosten betreffen het bijstaan van hulpvragers, alsmede het informeren van donateurs en andere geïnteresseerden over de doelstelling van De Einder en de ontwikkelingen inzake het vraagstuk van een zelfgekozen levenseinde, zowel wettelijk als politiek.

In 2015 is een nieuw beleid ontwikkeld, waarbij de focus ligt op het aantrekken van nieuwe consultants vanwege de toenemende vragen die De Einder krijgt. Tevens is de deskundigheidsbevordering van consultants een belangrijk speerpunt. Er is derhalve een bestemmingsreserve voor opleidingskosten in het leven geroepen ter grootte van € 25.000.

Het bijstaan van consultants indien zij betrokken worden in een juridische procedure behoort eveneens tot de doelstelling van De Einder. In 2015 zijn er geen juridische kosten geweest. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de toelichting bij de balans.

#### ***Besteed aan werving***

De kosten hiervan zijn aanzienlijk gedaald. In 2014 is het gehele jaar een adviseur ingehuurd om de marketing en PR op te zetten en uit te breiden. In 2015 is dit gestopt en worden deze activiteiten wederom verricht door bestuursleden en adviseurs.

#### ***Kosten beheer en administratie***

Deze kosten worden zo laag mogelijk gehouden om zoveel mogelijk gelden aan de doelstellingen van De Einder te kunnen besteden en bedroegen 9,6% van de opbrengsten. De ANBI-norm hiervoor is een maximum van 10% van de opbrengsten, waardoor dus voldaan wordt aan de eisen.

### 5.3 Balans per 31 december 2015 (in euro's)

De balans per ultimo 2015, met de vergelijkende cijfers van 2014 ziet er uit als volgt.

	31 december 2015	31 december 2014
<b>Activa</b>		
<b>Vlottende activa</b>		
Vorderingen	0	132
Liquide middelen	369.714	316.346
	<b>369.714</b>	<b>316.478</b>
<b>Passiva</b>		
<b>Reserves</b>		
Continuïteitsreserves	125.053	309.400
Bestemmingsreserves	225.000	0
	<u>350.053</u>	<u>309.400</u>
<b>Kortlopende schulden</b>	19.661	7.078
	<b>369.714</b>	<b>316.478</b>

## 5.4 Toelichting bij de balans

### Liquide middelen

De liquide middelen zijn toegenomen. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat er een positief resultaat was van ruim € 15.000. Daarnaast hebben relatief veel donateurs hun donatie voor 2016 reeds in december 2015 overgemaakt. Deze bedragen zijn als voorontvangen verwerkt in de kortlopende schulden en zullen als opbrengst voor 2016 worden verantwoord.

### Bestemmingsreserves

Ten aanzien van de balans per 31 december 2015 is besloten om bestemmingsreserves te vormen voor juridische kosten en opleidingen voor consulenten ter grootte van respectievelijk € 200.000 en € 25.000.

De bestemmingsreserve juridische kosten is gevormd conform de reeds jarenlange doelstelling om voor juridische ondersteuning van bestuur en consulenten een bedrag van € 200.000 te reserveren. Het bedrag hiervoor is onttrokken aan de continuïteitsreserve.

In 2015 is gestart met de werving van nieuwe consulenten. Door de aanhoudende groei van hulpvragers is het noodzakelijk meer consulenten aan te trekken en op te leiden. Een bedrag van € 25.000 is gereserveerd om deze incidentele aanwas van consulenten te kunnen voorzien van een adequate opleiding.

## 6. Juridische zaken

Naar aanleiding van een televisie-uitzending van het programma 'Undercover' in 2014 zijn Kamervragen gesteld waarna de betrokken ministers bekend hebben gemaakt het Openbaar Ministerie te vragen een juridisch onderzoek in te stellen, aan welk verzoek het OM gevolg gegeven heeft.

Onderzocht werd of een voormalig counselor van De Einder met zijn handelen schade aan de gezondheid van een cliënte had veroorzaakt dan wel de aanmerkelijke kans op schade op de koop toe genomen had. Het gaat dan om een overtreding van de Wet BIG (Wet op de beroepen in de Individuele Gezondheidszorg). Het hoofdverwilt van Undercover, enkele politieke partijen en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties was dat de voormalig counselor strafbare hulp bij zelfdoding ex artikel 294 Sr had verleend. Met dat verwilt kon het OM niets aangezien strafbare hulp bij zelfdoding ex artikel 294 Sr een door die hulp veroorzaakt overlijden vereist en daarvan was in casu geen sprake. Vandaar dat het OM, gedwongen door het tumult dat de Undercover-uitzending had veroorzaakt, het over de boeg van de Wet BIG heeft gegooid en nagegaan is of aan de voormalig counselor het verwilt kon worden gemaakt (i) dat hij onvoldoende had gedaan om zijn cliënte op andere gedachten te brengen en/of haar te verwijzen naar reguliere hulpverleners die haar zouden kunnen helpen bij haar – voorgewende – ernstige depressie en (ii) dat hij haar informatie had verstrekt over het verkrijgen van zelfdodingsmedicatie.

Op dit laatste verwilt is het OM in zijn persbericht niet ingegaan. Wat betreft het verwilt dat de voormalig counselor te weinig zou hebben gedaan om de cliënte op andere gedachten te brengen, heeft de officier van justitie geconstateerd dat het uitgezonden materiaal geen representatieve weergave bood van de gesprekken die de voormalig counselor met de cliënte had gevoerd. Bovendien was uit de beoordeling van al het beeldmateriaal gebleken dat de voormalig counselor de cliënte op behandelmogelijkheden in de reguliere zorg heeft gewezen. En ook dat hij duidelijk heeft gemaakt dat er alternatieven waren voor zelfdoding en hij er bij haar op heeft aangedrongen om daarvan gebruik te maken.

De met het onderzoek belaste officier van justitie heeft met andere woorden geconstateerd dat door de betrokken counselor geen strafbare feiten zijn gepleegd, waarna het OM in een persbericht heeft laten weten van vervolging af te zien.

## 7. Lidmaatschappen en contacten

De Einder is lid van de Humanistische Alliantie. De Einder is tevens lid van de Worldfederation of the Right to Die Societies (WFRtDS) en van Right to Die Europe (RtDE).

Er zijn meerdere contacten geweest met de Nederlandse Vereniging voor Vrijwillig Levensende (NVVE), de (inmiddels opgeheven) Stichting Vrijwillig Leven (SVL) en de Stichting Waardig Levensende (SWL). De inzet van deze contacten was telkens het verkennen van de mogelijkheden om van elkaars specifieke deskundigheid gebruik te maken ten behoeve van de hulpzoekers.

In 2015 heeft Miriam de Bontridder in gezelschap van Boudewijn Chabot een bezoek afgelegd aan achtereenvolgens het Expertisecentrum Medische zaken van het OM in Rotterdam, de Inspectie voor de Gezondheidszorg in Den Haag en het Forensisch Medisch Genootschap in Zwolle, dit met het oog op respectievelijk (i) de verdere verkenning van de grenzen van strafbare hulp bij zelfdoding, (ii) het scheppen van mogelijkheden teneinde via internet verkregen euthanatica die onder de Opiumwet vallen op hun betrouwbaarheid te testen en (iii) het ingang doen vinden van een door politie tegenover intimi in acht te nemen gedragscode na melding van zelfdoding. De gesprekken met voornoemde organisaties zullen in 2016 worden voortgezet.

## 8. Informatievoorziening

In 2015 werd uitvoering gegeven aan het voorafgaand jaar genomen besluit om het kwartaalbulletin 'het Besluit' te vervangen door een Nieuwsbrief die twee keer per jaar in digitale vorm naar donateurs en relaties wordt gestuurd. In het licht van de actualiteit van het thema 'een humane dood in eigen regie' is het streven om vanaf 2016 om de vier maanden een Nieuwsbrief uit te brengen.

Verder is De Einder op dagelijkse basis via [info@deeinder.nl](mailto:info@deeinder.nl) bereikbaar voor het verstrekken van informatie anders dan voorlichting en begeleiding van individuele hulpvragers. Ook de pers alsmede organisaties die geïnteresseerd zijn in een presentatie over De Einder voor haar leden, abonnees, werknemers of cliënten kunnen middels voormeld emailadres contact met De Einder opnemen. Voor specifiek op hulpverzoeken gerichte voorlichting en/of begeleiding is in 2016 het in de volgende paragraaf vermelde emailadres in het leven geroepen.

## 9. Stroomlijning hulpzoekers naar consulenten

Toen in het laatste kwartaal van 2015 het aantal consulenten tot de helft was teruggebracht, is - mede op hun verzoek - besloten de hulpverzoeken te stroomlijnen. Die stroomlijning heeft plaatsgevonden door een casemanager aan te stellen in de persoon van Dineke Leliefeld die de hulpvragers van een eerste oriënterend antwoord voorziet. Daartoe is het emailadres [begeleiding@deeinder.nl](mailto:begeleiding@deeinder.nl) in het leven geroepen waar hulpvragers het eerste contact kunnen leggen en via welk adres een eerste oriënterend antwoord kan worden verkregen.

Zodra naar aanleiding van het eerste oriënterend antwoord van de casemanager een hulpvrager het verzoek doet om met een consulent in contact te worden gebracht, verwijst de casemanager, mede met inachtneming van de aard van de hulpvraag en de werklast van de consulenten, de hulpvrager door naar een consulent die op dat moment het beste geëquipeerd is om de hulpvrager aanvullend voor te lichten en desgewenst te begeleiden.

Vooralsnog zal dit beleid worden gecontinueerd, zowel omdat het een evenwichtige werkdrukverdeling binnen de pool van consulenten waarborgt als omdat het een geëigend middel is om het bestuur tijdig inzage te geven in de problematieken waarmee de consulenten worden geconfronteerd. Het laat toe tijdig op trends in de aard van de hulpvragen te anticiperen en voorkomt dat hulpvragers overhaaste beslissingen nemen.



© Stichting de Einder

Aan dit jaarverslag werkten mee: Miriam de Bontridder, Dineke Leliefeld,  
Henriëtte Pennings, Ingrid van de Maat, Janneke Tichelaar en Catharina Vasterling.

Kamer van Koophandel Alkmaar nr. 41241519

